

כגישה עם ראש המחשלה בעניין האקדמיות

28 בנובמבר 1957

זלמן ארן: הסמכות או חוסר הסמכות שלהם מעורפלת.

דוד בן-גוריון: טוב שתהיה קצת מעורפלת. נקבע את החיוב ואת הלא: הם לא גורעים מסמכות מוסדות המדע העליונים בארץ. עליהם הוטל: (א) לסדר פגישות וביורורים מדעיים ורעיוניים של אנשי מדע בארץ. (ב) ליצור קשרים עם אנשי מדע יהודיים ולא יהודיים בעולם; כינוסים; ואם יראו צורך ותועלת – פרסומים מדעיים כוללים. עליהם הוטל גם להכין הצעת חוק לכנסת. הם ידונו, יבררו כל דבר. כאשר הוועדה תגיש הצעת החוק, אלה שיצטרכו להגיש אותה לכנסת יצטרכו לעיין בדבר, שמוסדות אחרים לא יהיו מסולקים. הם מייצגים את עצמם, יכולתם ואחריותם וסמכותם הפנימית שלהם ולא של המוסד. מתוך הביורורים יראו. אני חושב שזה לא יהיה למעלה מיכולתה של המדינה לספק את התקציב, אפילו גם פרסומים, אפשר יהיה לספק את הכספים. פרופ' רקח, אם החבר הזה יגיע לידי מסקנה להוציא פרסומים מזמן לזמן, ישיג כספים. אינני מדבר בשם הממשלה, אני מביע ביטחוני שכספים אלו יהיו.

המסיבה נסתיימה מתוך הסכמה כללית, אני רוצה לציין זאת.

זו גם כן אחת מהחכמות האנגליות – נותנים לזמן לענות על שאלות. המקימים לא יהיו מייצגי המדע בישראל, כי מיד נקומם נגדם כל המוסדות. אם הם יגלו יכולת כזאת ופעולה כזאת ויצירה, ממילא יקבלו את הסמכות. הסמכות תהא נובעת מתוכם ולא תינתן להם לא סמכות פורמלית וחוקית.

אפשר לסכם כך, רבותי? יהיו גם מדעי הרוח. ההצעה היא שהנשיא – לאחר התייעצות עם המסובים כאן, בוודאי עם אחרים שאינם פה – יקבע חבר של חמישה עד תשעה אנשים, מטובי אנשי המדע, והם יקבעו את ראשית הפעולה של הבית הזה. הם יסדרו פגישות של אנשי מדע בארץ, סימפוזיונים, יבואו בקשרים עם אנשי מדע יהודיים בעולם ועם אנשי מדע בכלל. לפי שעה לא נגדיר מה ביניהם ובין הסמכות של האוניברסיטה ושל הטכניון ושל מכון ויצמן. כל הסמכויות של האוניברסיטה יישארו וכל הסמכויות של הטכניון יישארו. אם במשך הזמן יתגבש משהו שיעלה אותם מעל המוסדות האלה, טוב. אם לא, אנו לא ניתן סמכויות מעל אלו שיש למוסדות האלה.

דוד בן-גוריון: זו צריכה להיות הצבת הראשונה, ובמשך הזמן הצבת הזאת תעשה עוד צבתות, אם יהיה צורך. הצבת הראשונה לא תהיה תלויה כל כך באחרים. היא צריכה לרכוש את מעמדה מהאותוריטה הטבועה בתוכה.

מי יחליט על התקנון? באמת לפי שעה זה "קלוב". אם הקלוב יהיה פורה ומפרה במחשבה מדעית, השם הזה לא מפחיד אותי. באנגליה בוודאי יש אלפי "סוובייטים". הרויאל סוסייטי תפסה מקומה כי עשתה דברים, כי אחד מחבריה היה ניוטון. אם נמצא חמישה עד תשעה אנשי מדע חשובים אשר יכולים לעבוד יחד ויהיה ביכולתם ליצור משהו וגם למשוך אחרים, נניח בידם לפי שעה דבר זה – בית ועד בארץ גופא, כדי שהמוסדות המדעיים לא יהיו נפרדים ושיהיה להם מקום מפגש כללי. ניצור קשר עם אנשי מדע יהודיים וקשר עם אנשי מדע בעולם בכלל. אלה התפקידים הברורים. יכול להיות שבמשך הזמן מתוך המציאות ייוולדו עוד דברים. לפי שעה אנו מוכרחים להניח הרבה דברים סתומים. אם לא, האוניברסיטה תגיד איפה אני והטכניון יגיד איפה אני ומכון ויצמן יגיד אותו הדבר. לפי שעה לא מחויבים לענות על כל השאלות.

סעודה חגיגית בחנוכה תשל"ב (1971) במלואת שמונים וחמש שנה לדוד בן-גוריון